Zemědělský svaz
České republiky

Zemědělský svaz České republiky

Prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání

financovaných z příspěvku podle § 320a písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů v roce 2021

Prosinec 2021

OBSAH

1. Úvodní slovo a představení projektu 2
2. Struktura šetření 3
2.1. Dotazník 7
3. Výsledky šetření v podnicích 8
3.1. Velikost zapojených zemědělských podniků 8
3.2. Zaměření v rámci zemědělské výroby 8
3.3. Nejčastější rizikové faktory při práci v podnicích 9
3.4. Dostatečnost plnění zákonných podmínek BOZP v podniku 10
3.5. Reakce na podporu v podobě komplexního auditu prac. podmínek z hlediska prevence 11
3.6. Četnost pracovních úrazů v podnicích za rok v rámci ŽV 11
3.7. Nejčastější příčiny úrazů v ŽV v podnicích 12
3.8. Četnost pracovních úrazů v podnicích za rok v rámci RV 13
3.9. Nejčastější příčiny úrazů v RV v podnicích 14
3.10. Preferované externí poradenství v rámci prevence rizik 15
3.11. Doporučené podniky pro osvětu dobré praxe v rámci BOZP 17
4. Závěr a metodologický postup v dalších fázích projektu 18

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PROJEKTU

1. Úvodní slovo a představení projektu

Dle obecně dostupných statistik poskytovaných v rámci řešení pojistných situací a sumarizací úkonů hrazených zdravotními pojišťovnami je úrazovost v zemědělství 4,5 % (počet úrazů na 100 pojištěnců), tj. dvakrát větší než ve všech odvětvích ekonomické činnosti.

Největší úrazovost v zemědělství vzniká jako důsledek:

- práce se zvířaty (především u chovu skotu, napadení zvířetem)
- používání zemědělské techniky (především při obsluze dosluhující zemědělské techniky a zařízení, bez ochranných zařízení)
- údržby stavebních objektů (propadnutí z eternitových střech, udušení při čištění jímek aj.).

Nejčastější rizika při práci v zemědělství

A) rostlinná výroba a oblast rizik spojených s:

- pracovním prostředím;
- používáním pracovního nářadí;
- využíváním mechanizačních jednotek a mobilní techniky;
- využíváním chemických přípravků.

B) živočišná výroba a oblast rizik spojených s:

- stykem a zacházením s hospodářským zvířetem;
- používáním mechanizace;
- pracovním prostředím;
- používáním chemických, dezinfekčních a veterinárních přípravků.

Účel projektu

Projekt má tedy za cíl v 5 měsících své realizace provést analýzu závěrů některých předchozích projektů a aktivit v oblasti BOZP, propojit ji s oblastí zemědělství a provést rozsáhlý průzkum praxe jednotlivých zemědělských podniků a navrhnout pilotní metodiku auditu ve 3 podnicích různého typu – malá farma, družstvo a střední nebo velký zemědělský podnik.

Tato zpráva reflektuje zejména aktivitu K3, která měla na základě syntézy poznatků z dotazníkového šetření a dalšího průzkumu a komunikace s cílovými skupinami (zemědělskými podniky) navrhnout další typologii zajímavých činností pro zlepšení prevence rizik pracovních úrazů v zemědělství.

Na tento projekt by měl navazovat další projekt v roce 2022, který by více rozpracovával další postupy vzešlé z dotazníkového šetření v rámci prevence rizik bezpečnosti práce.

2. Struktura šetření

Podrobně je struktura šetření rozpracovaná v příslušných kapitolách vstupní zprávy.

Základní strukturu a typologii dotazů zaměřenou na prevenci rizik a nových možných produktů v oblasti propagace prevence zaměřené na zemědělce, uvádíme zde:

Obecně:

1. Kolik má váš podnik zaměstnanců?
   - do 6 zaměstnanců
   - do 20 zaměstnanců
   - do 50 zaměstnanců
   - nad 50 zaměstnanců

2. Je váš podnik zaměřen na:
   - živočišnou výrobu
   - rostlinnou výrobu
   - obojí

3. S jakými rizikovými faktory bezpečnosti práce se setkáváte při práci ve vašem podniku nejčastěji?
   - Rizika spojená s pracovním prostředím (prohřátí, dehydratace, promočení, uklouznutí, nadměrné znečištění, ozáření atp.):
   - Rizika při používání pracovního nářadí:
   - Rizika při používání mechanizace:
   - Rizika při používání chemických přípravků:
   - Rizika spojená se stykem se hospodářským zvířetem:
   - Rizika při používání mechanizace:
   - Rizika spojená s pracovním prostředím:

- Rizika spojená s používáním chemických, dezinfekčních a veterinárních přípravků:

4. Považujete splnění zákonných podmínek BOZP za dostatečnou prevenci vzniku pracovních úrazů?
   - ano
   - ne

5. Uvítali byste komplexní audit pracovních podmínek zaměřených na prevenci pracovních úrazů s návrhem konkrétních řešení pro váš podnik?
   - ano
   - ne

Živočišná výroba:

6. **Kolik zhruba pracovních úrazů v ŽV ročně evidujete?**
   - 0–15
   - 15–30
   - 30 a více

7. Na základě zkušeností ve vašem podniku spatřujete největší problém s pracovní úrazovostí v souvislosti s/se:
   - údržbou objektů (průchody, schody, podlahy, zábradlí, shazovací otvory, posuvná vrata atp.)
   - žebříky (pevnost, protiskluzová úprava, zajišťovací řetízky atp.)
   - shrnovači chlévské mrvy (ohrazení propadliště, zakrytý propadávací otvor, omezená rychlost pohybu shrnovače, pravidelná technická kontrola atp.)
   - stájovou mechanizací (ostré hrany plechů krmicích automatů, zásobníky krmiv, krmný vozík, krmný vůz atp.)
   - pracovními postupy živočišné výroby (prac. postupy pro jednotlivé kategorie zvířat, prac. postupy pro jednotlivé pracovní činnosti, stanovování správných krmných dávek, zacházení se zvířaty, maximální velikost skupiny zvířat, ošetřování býků atp.)
   - dojením (pracovní postupy při dojení, přehled o nových zvířatech, fixační pomůcky, stav zábran v dojírně, nahánění na dojírnu, nasazování dojicího zařízení, sanitace dojírny atp.)
   - přepravou zvířat (nakládání a vykládání, počet přítomných ošetřovatelů, typ transportu, zábrany, vlastnosti rampy atp.)
   - skladováním krmiv a steliva (manipulace s velkoobjemovými balíky, stabilita a podmínky skladování atp.)
   - silážními žlaby (zajištění zábradlím, jiné zajištění pracovníka před uklouznutím nebo pádem do hloubky, přiměřenost zátěže naskladněného materiálu atp.)
   - skladováním v plastových vacích (zpracované postupy atp.)
   - jiné – neuvedené
     - **Prosíme doplňte**

Rostlinná výroba:

8. **Kolik zhruba pracovních úrazů v RV ročně evidujete?**
   - 0–15
   - 15–30
   - 30 a více

9. Na základě zkušeností ve vašem podniku spatřujete největší problém s pracovní úrazovostí v souvislosti s/se:
   - nakládání a manipulaci se stroji a technickými zařízeními určenými k RV (vč. podcenění kontroly technického stavu)
   - nedostatečností ochranných zařízení (např. u zařízení pod napětím nebo zachycení zaměstnance pohybujícími se částmi pracovního zařízení, před padajícími, odlétajícími nebo vymrštěnými předměty uvolněnými ze zařízení atp.)
   - využíváním a provozem dopravních prostředků (traktory, kombajny, ještěrky, nákladní auta atp.) a další zemědělskou technikou
   - nedostatečným vybavením a využíváním ochranného vybavení a ochranných pracovních prostředků
   - nedostatečným označením pracoviště (označení výstražnými nebo informačními značkami, sděleními, značením nebo signalizací)
   - kvalifikace pracovníků (nedostatečné školení, zácvik, seznámení pracovníků s návody, riziky, typy zařízení atp.)
   - nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky
   - jiné – neuvedené
     - **Prosíme doplňte**

10. Jaký typ externího poradenství by vám pomohl v prevenci, aby se výše uvedené případy nestaly?
    - školení zaměstnanců nad rámec daný zákonem o BOZP
    - interní audit na míru
    - individuální poradenství
    - video návody
    - konference / kulaté stoly na téma prevence pracovních úrazů
    - příklady dobré praxe ze zahraničí / případové studie
    - jiné (specifikujte) ....
    - exkurze doma/v zahraničí

11. Můžete doporučit zemědělský podnik, ve kterém kladou důraz na prevenci nad rámec zákonných požadavků?
    - **(specifikujte) ....**

Dotazník k nahlédnutí se nachází na URL adrese:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSctd_w88-KCYRQhAtg7elWYXFL2Xg2hwfW21X7_f1qBpj9VqA/viewform

Syntéza poznatků ze šetření v zemědělských podnicích

Z pohledu bezpečnosti práce je zemědělství jedním z nejrizikovějších odvětví v obou hlavních směrech – živočišné a rostlinné výrobě dle statistik ČSÚ, v roce 2018 v tomto resortu bylo evidováno 2341 pracovních úrazů na 100.000 pojištěnců.

V zemědělství je zároveň nejdelší průměrná délka pracovní neschopnosti, která čítá 55,9 dne. Vyplývá to z údajů Českého statistického řadu a Státního úřadu inspekce práce za rok 2018.

Pokud vezmeme četnost pracovních úrazů s pracovní neschopností i s následkem smrti, dle VÚBP (2020) klesla mírně úrazovost v českém hospodářství oproti předchozím letem, avšak mírně vzrostla pracovní úrazovost s následkem smrti.

Ze studie VÚBP pro rok 2020 vyplývá, že zemědělství a úrazovost, vč. smrtelné úrazovosti mezi odvětvími osciluje mezi 5–6 místem, viz grafy níže:

Graf č. 4.1 Podíl počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností v odvětvích (CZ-NACE) v roce 2020

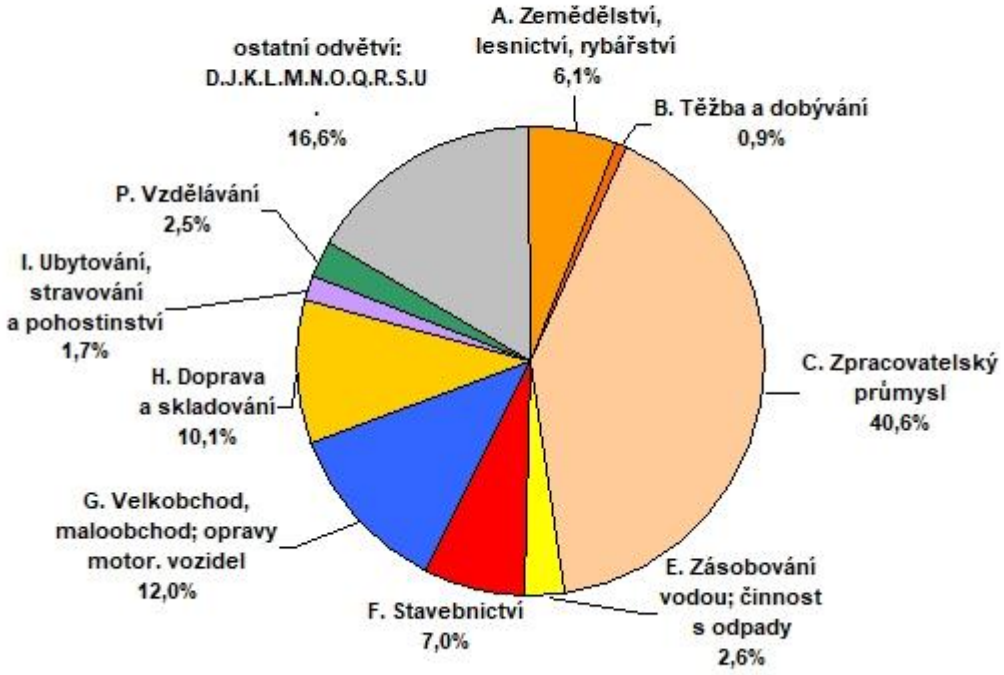

Graf č. 4.2 Podíl počtu smrtelných pracovních úrazů v odvětvích (CZ-NACE) v roce 2020

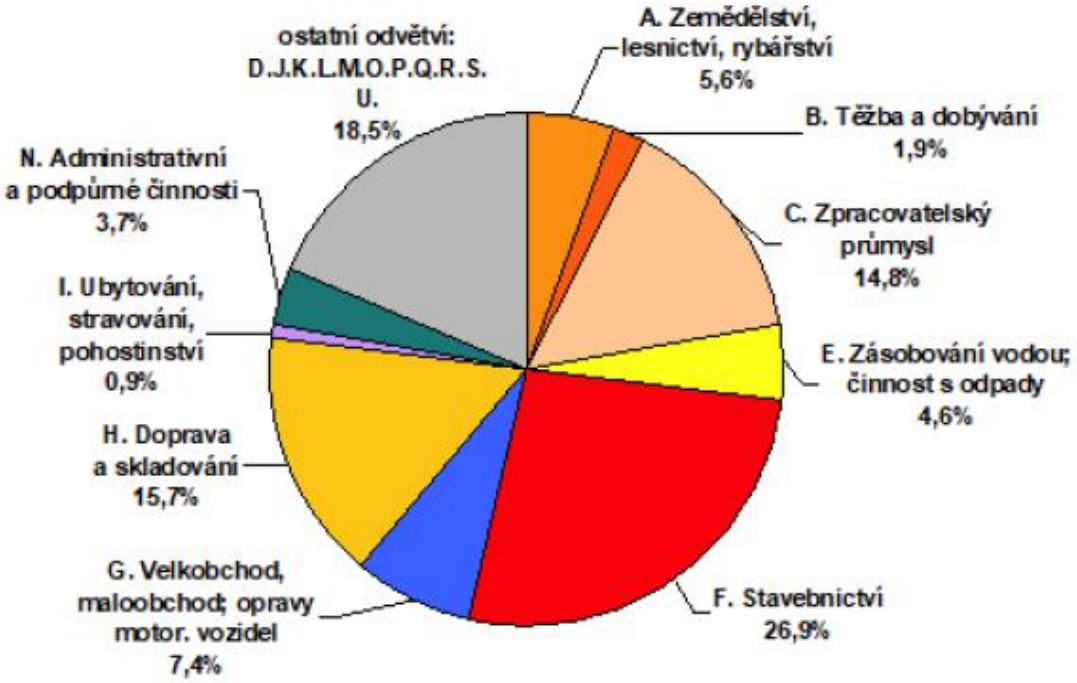

Ze šetření však vyplývá, že v sektoru zemědělství je kladen minimální důraz na prevenci rizik, ev. opatření na jejich eliminaci, a k problematice se staví výlučně reaktivně, tj. podniky jsou často vystavené likvidaci škod a úrazů vesměs reaktivním způsobem. Příklad dobré praxe je také možno najít pouze obtížně.

2.1. Dotazník

Dotazníková šetření a další věcné došetřování obsahuje 11 okruhů otázek v převážné většině s možnostmi výběru tak, jak to bylo nastaveno ve vstupní práci, s důrazem na otázky normativní „tj. co funguje/nefunguje“ a pozitivní „jak situaci změnit“ v oblasti prevence pracovních úrazů v zemědělství.

Osloven byl následující klastr zemědělských podniků:

CELKEM – 1038 podniků

- Zemědělská družstva: 336 podniků
- Akciové společnosti: 298
- Společnosti s ručením omezeným: 182
- Ostatní členové: 195
- Členové technologické platformy: 44 podniků

Z těchto podniků se do šetření zapojilo **173 podniků, což dává velice slušnou 16% responzivitu.** Může to být také reprezentováno jako skutečnost, že v podnicích se zemědělskou prvovýrobou je toto téma aktuální a důležité.

3. Výsledky šetření v podnicích

3.1. Velikost zapojených zemědělských podniků

Většina dotazovaných podniků (až 49 %) patří do kategorie malý podnik od 11 do 50 zaměstnanců. Další kategorií jsou podniky do 150 zaměstnanců. Mikropodniky a střední/velké podniky se zapojily do šetření minimální mírou.

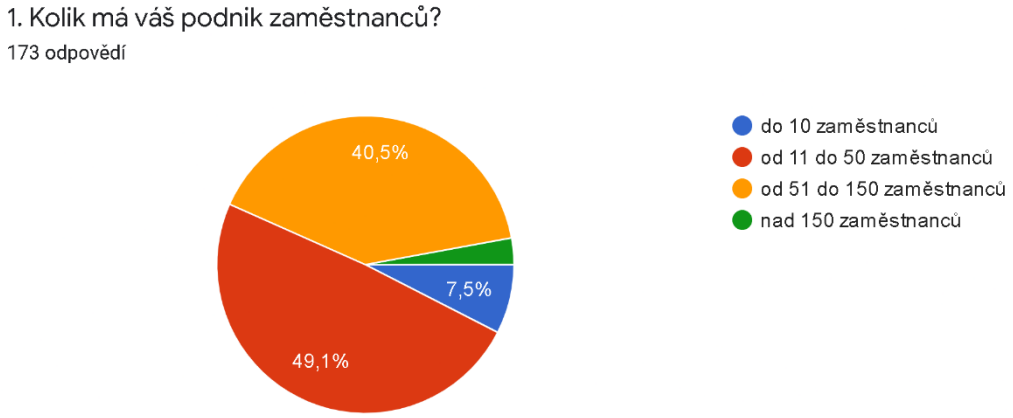

3.2. Zaměření v rámci zemědělské výroby

Z celkového počtu 173 zemědělských podniků, má převážná většina podniků, která se do šetření zapojila, své zaměření v živočišné i rostlinné výrobě. Jedná se až o 89 % z nich. Nejmenší kategorii tvoří podniky zaměřené výlučně na RV – 7,5 %.

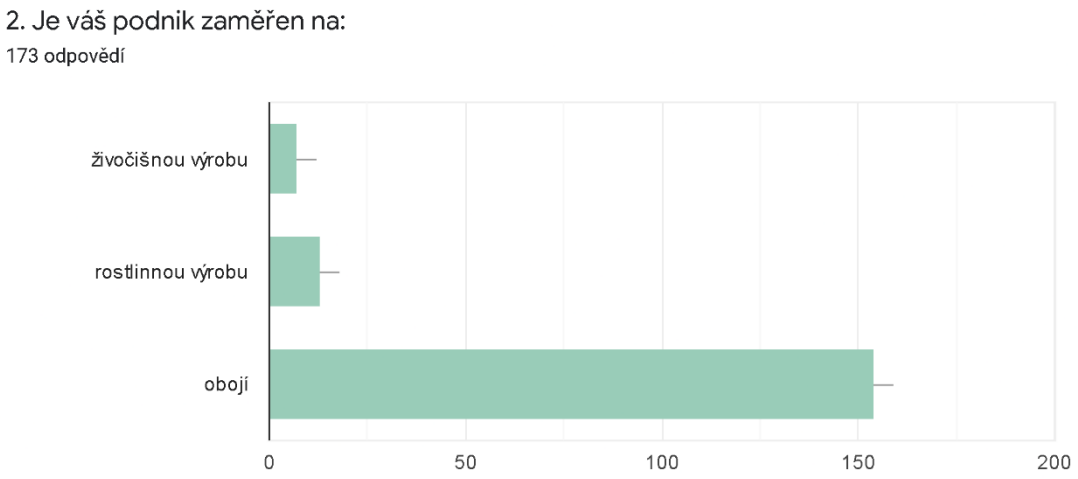

3.3. *Nejčastější rizikové faktory při práci v podnicích*

V souladu s dalšími studiemi v oblasti bezpečnosti práce a rizikovými faktory v zemědělství jsou nejčastějšími faktory rizika spojená se stykem s hospodářským zvířetem (87,3 %) a rizika při používání mechanizace (60,1 %). Dalšími rizikovými faktory dle četnosti jsou:

- rizika při používání pracovního nářadí (49 %)
- rizika spojená s pracovním prostředím (42,8 %)
- rizika při používání chemických přípravků, dezinfekčních a veterinárních přípravků (31,8 %)

3.4. Dostatečnost plnění zákonných podmínek BOZP v podniku

Překvapivým faktem je zjištění, že prevence rizikových situací v rámci bezpečnosti práce není příliš řešena, a skutečnost, že splnění zákonných požadavků bezpečnosti práce je považováno za dostatečnou až v 87 % případů. Toto je však přímo v rozporu se studiemi ohledně BOZP a taktéž s údaji o četnosti případů a pojistných událostí způsobených nedodržováním zásad bezpečnosti práce. Pouze 8,7 % podniků uznalo, že tato opatření jsou nedostatečná. Zbytek (cca 4 % podniků) má alternativní pohled na využití zákonných opatření obecného charakteru, bez cíleného zaměření na zemědělskou produkci. Mezi jiným některým podnikům chybí *řízená státní podpora v oblasti bezpečnosti práce ve formě úhrady nákladů na školení, nebo konzultace inspektora BOZP*, popřípadě *vidět opatření prevence v rámci dobré praxe v konkrétním provozu.* Další typ odpovědí referuje o komplexnosti a nemožnosti dodržet všechna zákonná pravidla BOZP v plném rozsahu, popřípadě nemožnost uplatňovat většinu zásad při zacházení s hospodářskými zvířaty.

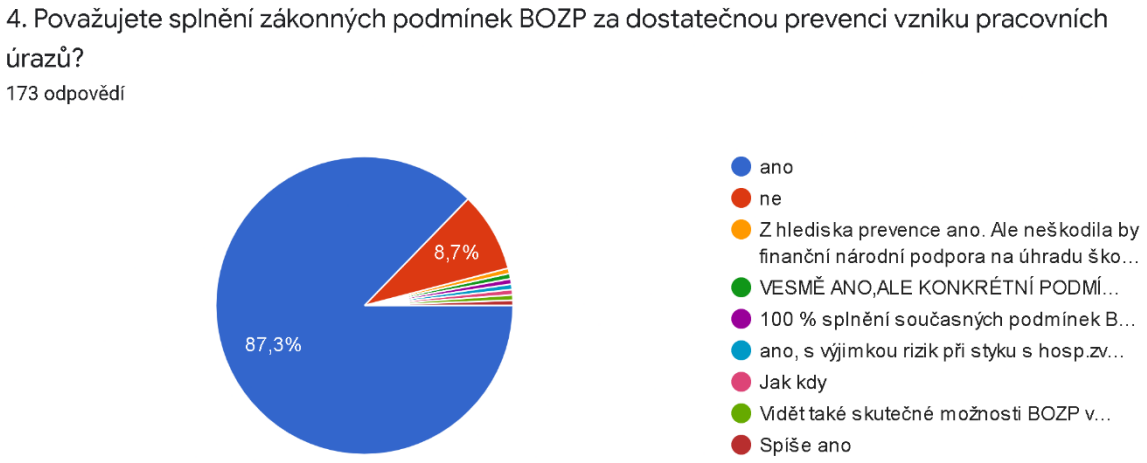

3.5. Reakce na podporu v podobě komplexního auditu prac. podmínek z hlediska prevence

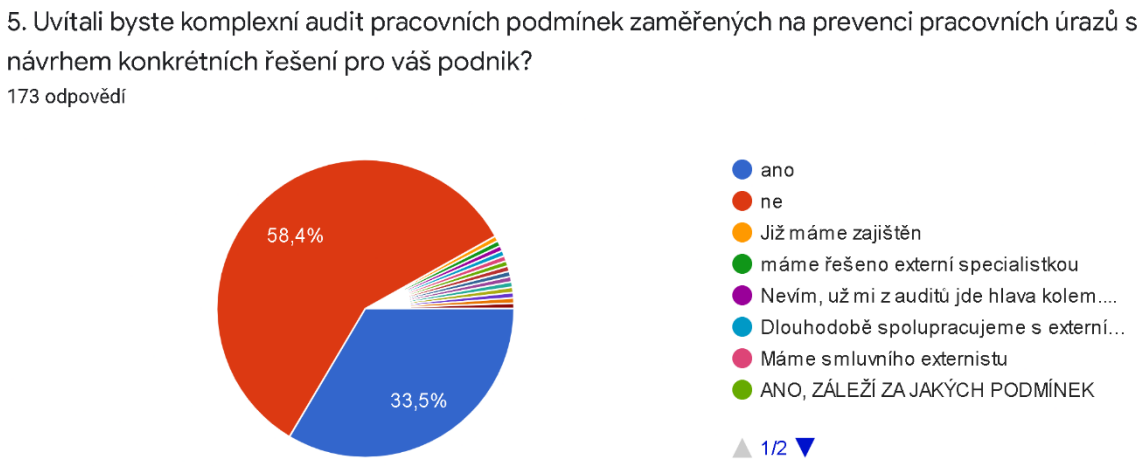

Většina z dotázaných podniků, cca 58 % by takovouto službu nepovažovala za výraznou přidanou hodnotu. Souvisí to i s faktem, že v sektoru zemědělství, dle ostatních studií, se přistupuje spíše k reaktivní praxi na pracovní úrazy ex-post než z hlediska prevence. Naopak 33,5 procenta podniků by uvítalo podobnou službu. Zhruba 8 procent dotázaných podniků pracovalo s dalšími alternativními variantami jako „podmínky pro poskytování takovéto služby“, další jsou pochybnosti o využitelnosti v praxi, nedostatek času se věcem věnovat. Značná část z této skupiny také již využívá a pravidelně analyzuje a aktualizuje tato opatření s využitím externích firem.

3.6. Četnost pracovních úrazů v podnicích za rok v rámci ŽV

Jak vyplývá z grafu, drtivá většina pracovních úrazů z hlediska četnosti osciluje u dotazovaných podniků mezi 1–15 případů za rok (cca 93 %). Zhruba 1,7 % podniků má pracovních úrazů nad 15 do 30 případů/rok. U zbytku podniků – cca 5 % dochází k jednotkám případů, nebo ve velmi omezeném počtu případů se nevyskytují žádné pracovní úrazy.

3.7. Nejčastější příčiny úrazů v ŽV v podnicích

V oblasti živočišné výroby jsou nejčastějšími příčinami úrazů situace vzniklé:

1. dojením (pracovní postupy, přehled o nových zvířatech, fixační pomůcky, stav zábran v dojírně, nahánění na dojírnu, nasazování dojicího zařízení, sanitace dojírny atp.) – 49 %

2. pracovními postupy živočišné výroby (postupy pro jednotlivé kategorie zvířat, stanovování správných krmných dávek, zacházení se zvířaty, maximální velikost skupiny zvířat, ošetřování býků atp.) – 42 %

3. přepravou zvířat (nakládání a vykládání, počet přítomných ošetřovatelů, typ transportu, zábrany, vlastnosti rampy atp.) – 39 %

4. údržbou objektů (průchody, schody, podlahy, zábradlí, shazovací otvory, posuvná vrata atp.) – 23,7 %

5. stájovou mechanizací (ostré hrany plechů krmicích automatů, zásobníky krmiv, krmný vozík, krmný vůz atp.) –13,9 %

V rozmezí mezi 6–7 % případů, dochází k úrazům v důsledku:

6. skladováním krmiv a steliva (manipulace s velkoobjemovými balíky, stabilita a podmínky skladování atp.)

7. silážními žlaby (zajištění zábradlím, jiné zajištění pracovníka před uklouznutím nebo pádem do hloubky, přiměřenost zátěže naskladněného materiálu atp.)

Zanedbatelnou četnost případů (cca 1 %) je možné vysledovat v důsledku:

8. žebříků (pevnost, protiskluzová úprava, zajišťovací řetízky atp.)

9. shrnovačů chlévské mrvy (ohrazení propadliště, zakrytý propadávací otvor, omezená rychlost pohybu shrnovače, pravidelná technická kontrola atp.)

10. skladování v plastových vacích (zpracované postupy atp.)

11. inseminace krav a předvádění býků, nevyzpytatelného chování zvířat

12. nezodpovědnosti samotných pracovníků

13. zakopnutí, uklouznutí, zvíře se ožene, pořezání, pád způsobený pohybem po znečištěném povrchu

14. uklouznutí na mokré podlaze

15. další – neobezřetnost, neopatrnost, nepozornost

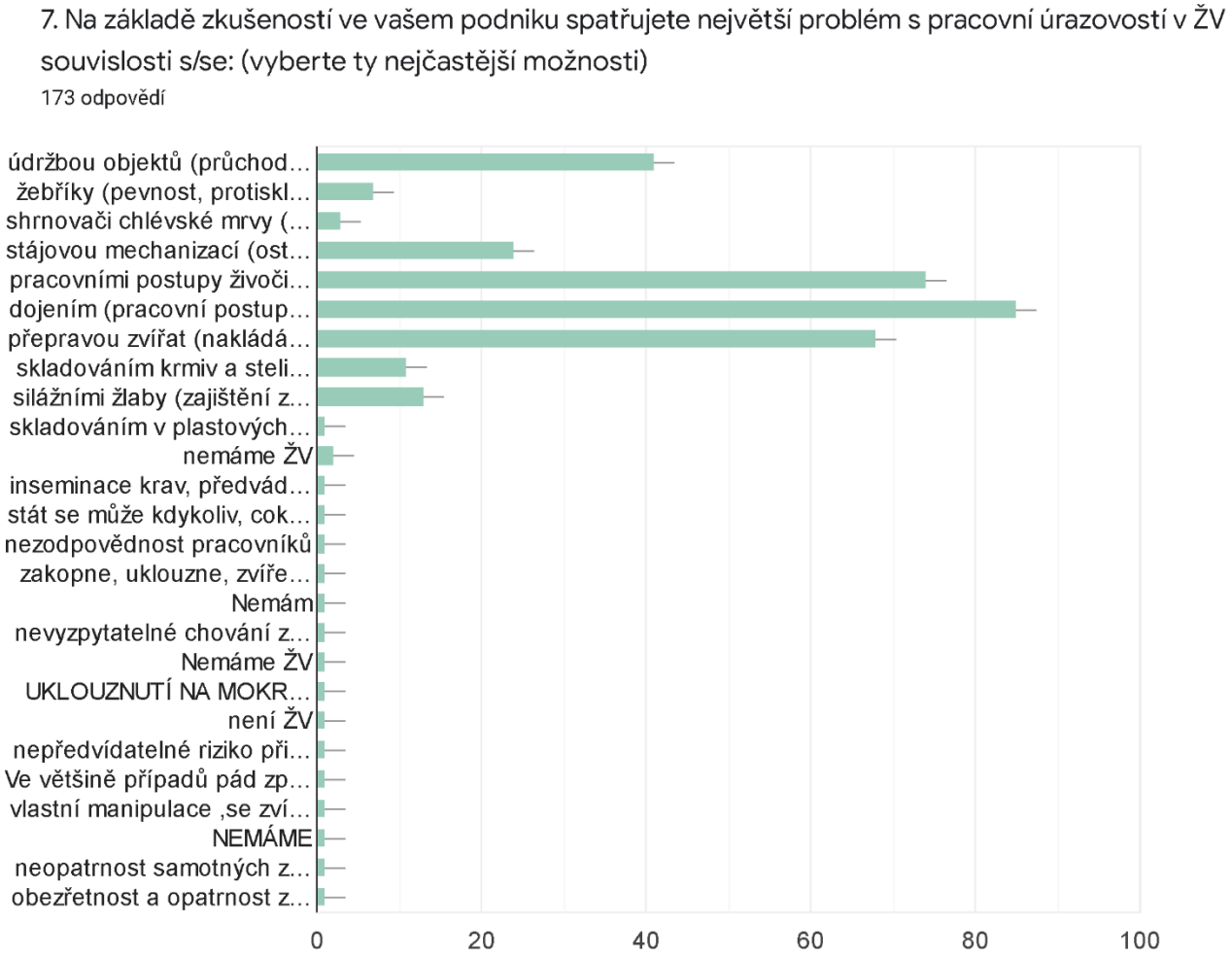

U ŽV se v ojedinělých případech vyskytuje opodstatněný postřeh, že většina úrazů vzniká při zacházení se zvířaty, jejichž chování nelze vždy na 100 % předvídat. Z toho důvodu se objevuje pochybnost, že další školení či poradenství tyto úrazy nemůže zcela eliminovat.

3.8. Četnost pracovních úrazů v podnicích za rok v rámci RV

Z grafu vyplývá, že drtivá většina pracovních úrazů z hlediska četnosti osciluje u dotazovaných podniků mezi 1–15 případů za rok (cca 91,3 %). Zhruba 2,3 % podniků má pracovních úrazů od 15 do 30 případů/rok. U zbytku podniků (cca 6 %) dochází k jednotkám případů, nebo ve velmi omezeném počtu případů se nevyskytují žádné.

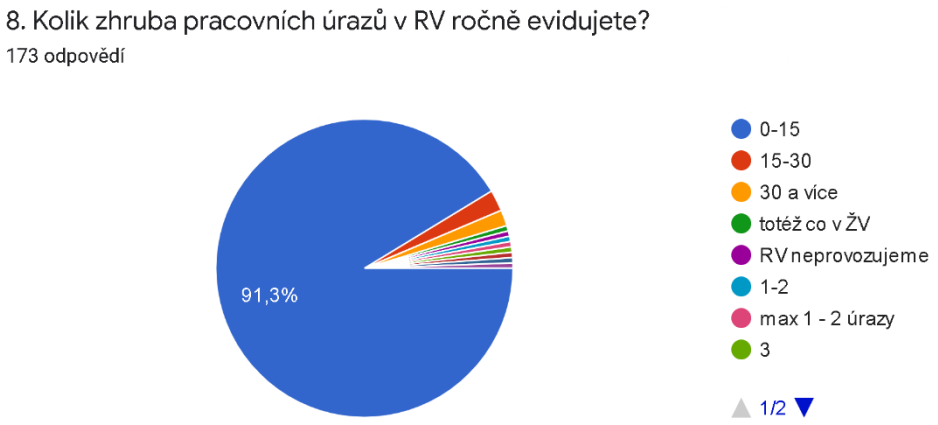

3.9. Nejčastější příčiny úrazů v RV v podnicích

V oblasti živočišné výroby jsou nejčastějšími příčinami úrazů situace vzniklé:

1. využíváním a provozem dopravních prostředků (traktory, kombajny, ještěrky, nákladní auta atp.) a další zemědělskou technikou – 61,3 %

2. nakládáním a manipulací se stroji a zařízeními (vč. podcenění kontroly technického stavu) – 41,6 %

3. nedostatečností ochranných zařízení (např. u zařízení pod napětím nebo zachycení zaměstnance pohybujícími se částmi pracovního zařízení, před padajícími, odlétajícími nebo vymrštěnými předměty uvolněnými ze zařízení atp.) a také příslušnou kvalifikací pracovníků (nedostatečné školení, zácvik, seznámení pracovníků s návody, riziky, typy zařízení atp.) – 8,7 %

4. nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky – 8,1 %

5. nedostatečným vybavením a využíváním ochranného vybavení a ochranných pracovních prostředků – 7,5 %

Zanedbatelnou četnost případů (cca 1-2 %) je možné vysledovat v důsledku:

6. neochoty zaměstnanců cokoliv dodržovat a neopatrnost ev. nezodpovědnost a lhostejnost

7. nedodržování prověřených pracovních postupů

8. pádu, uklouznutí, zakopnutí, nepozornosti, pádu na nezpevněném povrchu

9. manipulace s břemeny

10. nezodpovědnosti samotných pracovníků

11. čištění strojů (zaseklé kameny, namotaná sláma), uklouznutí na mokré podlaze

12. porušování předpisů, nepoužívání ochranných pomůcek.

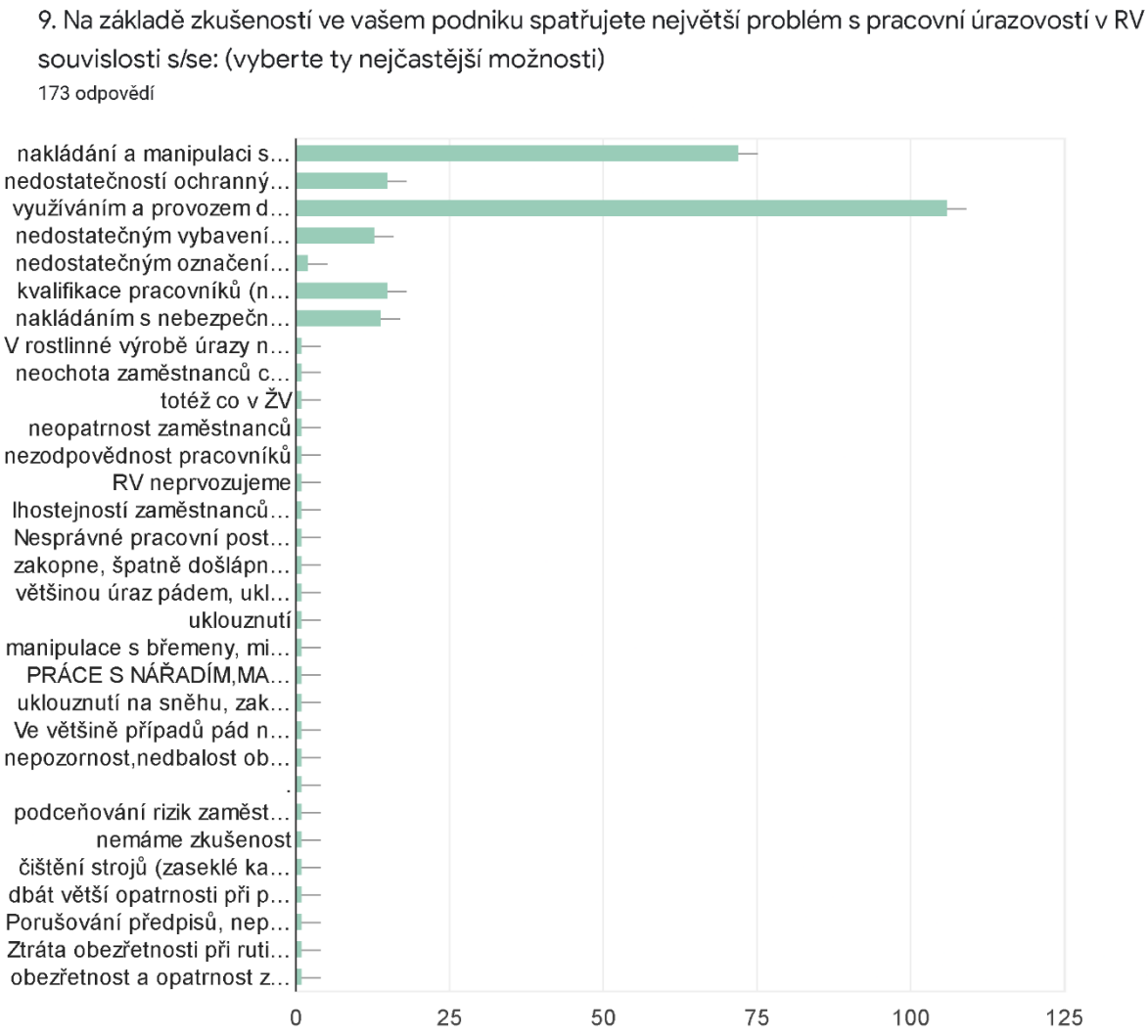

3.10.Preferované externí poradenství v rámci prevence rizik

Z hlediska dalšího rozvoje prevence rizik pracovních úrazů, zvyšování povědomí o nových trendech, postupech, ale také ekonomické rentability investování do prevence a její upřednostňování před reaktivním přístupem, byly identifikovány preferované typy služeb pro transfer dovedností v této oblasti mezi zemědělskými podniky.

Nejčastějším způsobem zvyšování kvalifikace v oblasti prevence (nikoliv zákonného BOZP) je školení a trénink klíčových pracovníků zodpovědných za oblast bezpečnosti práce 31,8 % preference (jak pozitivní, tak negativní) pro vedoucí pracovníky. Podle toho, jaký přístup k BOZP mají agronomové, zootechnici a mechanizátoři, tak se ke těmto otázkám chová i podřízený personál.

Kuriozním postřehem je i vyjádření názoru o potřebě „*fyzických trestů v případě, že vedoucí zaznamená nepoužívání ochranných pomůcek*“.

10. Jaký typ externího poradenství by vám pomohl v prevenci, aby se výše uvedené případy nestaly? (můžete vybrat více možností)

173 odpovědí

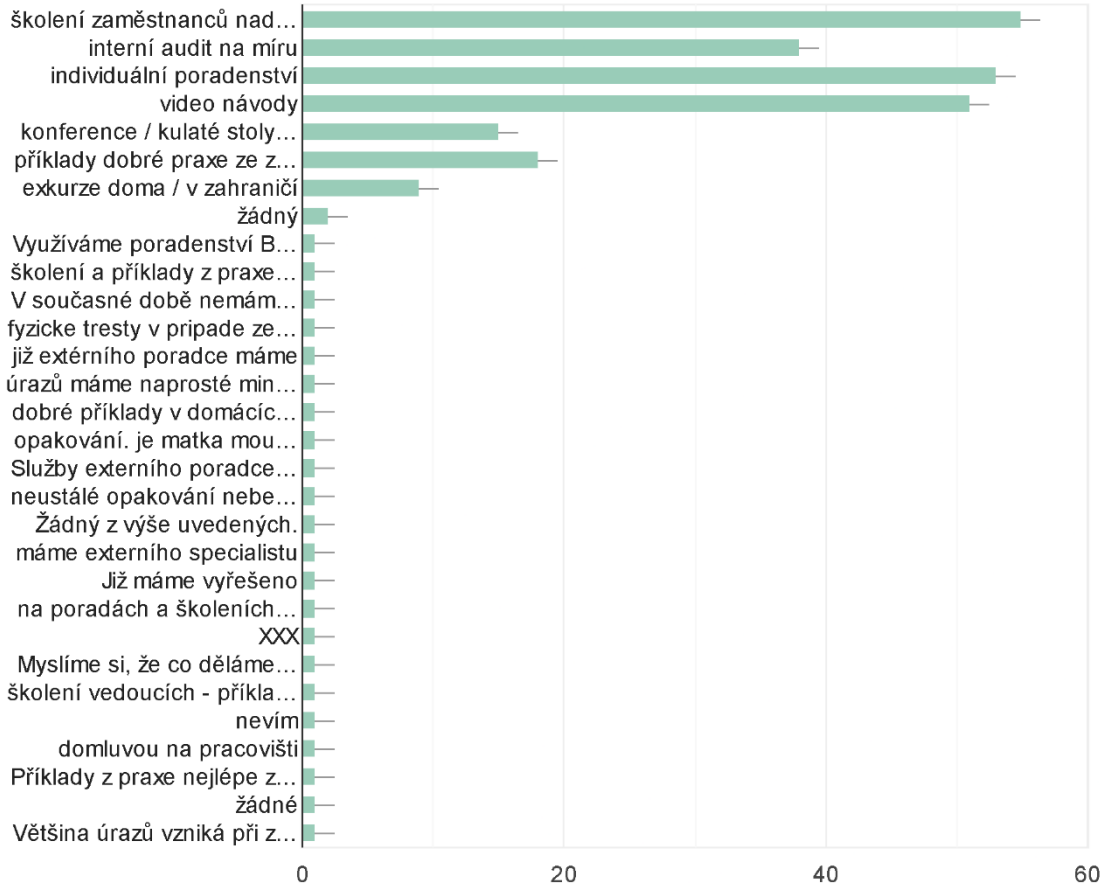

3.11.Doporučené podniky pro osvětu dobré praxe v rámci BOZP

Z odpovědí na tento dotaz je patrné, že v ČR v sektoru zemědělství existuje minimum podniků, které by mohly sloužit jako příklad dobré praxe. V drtivém množství případů (téměř 90 %) převládá názor, že takovéto následováníhodné případy v sektoru zemědělství neexistují. Tento názor převažuje v celém spektru velikosti podniků i jejich regionální příslušnosti. Do této kategorie patří i minimální povědomost o jiných podnicích z řad respondentů.

Tato skutečnost naopak umocňuje předpoklad, že existuje masivní příležitost otázku prevence rizik pracovních úrazů kvalitně uchopit a zprostředkovat zemědělskému segmentu hospodářství v ČR.

V jednotkách případů byly zmíněny podniky, které jsou považovány za průkopníky v této oblasti. V rámci šetření byly zmíněny tyto firmy:

- Mikrob Čebín
- ZBIROŽSKÁ a.s.
- Meclovská zemědělská a.s.
- ZEAS Lysice
- ZD Hrotovice
- DVP Ametyst
- ZD Mžany

Ze 173 respondentů bylo identifikováno pouze 7 společností, což představuje 4% povědomí respondentů o realizovatelné praxi.

4. Závěr a metodologický postup v dalších fázích projektu

Z uvedeného šetření v zemědělských podnicích vyplývá, že bezpečnost práce v podnicích z hlediska prevence rizik je řešena minimálně, a v mnoha případech vůbec. V sektoru zemědělství, zejména v živočišné výrobě, dochází i k nepředvídatelným situacím, kde ani sebesofistikovanější akcent prevence nedokáže zajistit minimalizaci úrazů.

Šetření potvrdilo závěry z jiných studií, které považují zemědělský sektor z mnoha důvodů za velice rizikový. Naše šetření prokázalo, že firmy prevenci pracovních úrazů uplatňují v tzv. minimalistickém provedení, tj. omezují se pouze na zákonem stanovená opatření, která slouží jako ochrana před postihy při oficiálních likvidacích úrazů spojených s pracovním procesem.

Jako fakt svědčící o minimálním důrazu práce v zemědělství svědčí i minimální povědomí klíčových pracovníků zemědělských firem o konkurenčních, ev. „spřátelených“ nebo spolupracujících firmách, jejichž dobrá praxe v oblasti prevence pracovních úrazů, ev. eliminace rizik, by mohla sloužit jako následování hodný model.

Školení, ev. zvyšování povědomí o možných postupech při zlepšování bezpečnosti práce v podnicích, se primárně omezuje na formální proškolení klíčových pracovníků i zaměstnanců pro „razítko“.

Návrhy metodického postupu pro další fázi projektu/ů jsou tedy následující:

1. Zaměřit se na nejčastější pracovní úrazy a problémy v oblasti BOZP odděleně pro

   a. Živočišnou výrobu – např. manipulace a přístup k různým kategoriím zvířat a stanovení prac. postupů.
   b. Rostlinnou výrobu – např. prevence rizik při manipulaci s různými typy technologií.

2. Definovat vzorové podniky s excelentním přístupem k prevenci rizik pracovních úrazů v ČR i zahraničí.

3. Z hlediska dalšího rozvoje prevence rizik pracovních úrazů, zvyšování povědomí o nových trendech, postupech ve vztahu k formálním nástrojům zvyšování povědomí o těchto možnostech byly jako nejatraktivnější formy předávání informací preferovány tyto metody:

   I. Trénink klíčových pracovníků-podnikových lídrů, v oblasti bezpečnosti práce

   V této souvislosti by bylo vhodné, v rámci dalších fází projektu, s odborníky v oblasti BOZP, vytvořit tréninkový program pro vytipované klíčové pracovníky vybraných podniků a jejich systematické proškolení v oblasti metod prevence rizik. Tyto tréninky by potom mohly sloužit jako model pro rozvoj v dalších oblastech. Metody tréninku jsou důležité a preferované před školením, zejména z důvodu vyšší míry zapojení frekventantů do vzdělávacího procesu

II. *Interní audit na míru konkrétnímu podniku*

Audit na míru každého podniku by pomohl analyzovat situaci BOZP v konkrétním podniku a definovat konkrétní problémy a nástroje na jejich řešení. Z těchto vzorových podnikových auditů by mohla vzejít modelová metodika, která by bezpečnost práce v podnicích dokázala navrhnout individuálně, nad rámec zákonných požadavků a přistupovat proaktivně k odstraňování rizik. Z dlouhodobého hlediska by poté byly vyhodnocovány i z hlediska finanční rentability prvotní investice do preventivních opatření.

III. *Individuální poradenství*

Obdobná metoda individuální práce v podnicích s jejich klíčovými pracovníky, kde expert bude v podniku pravidelně zavádět změny v oblasti prevence rizik a snažit se nastavit procesy jejich dodržování. Na konci poradenské činnosti pomůže vyhodnotit smysluplnost a rentabilitu. Tento poradce bude také schopen provádět některé úkony a stínováním jeho postupů předat a zafixovat postupy a opatření v daném podniku.

IV. *Video-tutoriály*

Zejména u případů dobré praxe a tréninků v oblasti prevence by bylo vhodné natočit krátká instruktážní videa z praxe od špiček v oblasti prevence. Tato videa by mohla být zaměřena na jednotlivá rizika v RV a ŽV odděleně a ukázat, jaké praktické výhody poskytuje zavádění opatření v jejich prevenci.

V. *Příklady dobré praxe doma i v zahraničí a případové studie*

V dalších fázích projektu bychom rádi zprostředkovali jednotlivým firmám některé případy dobré praxe jak doma, tak i v zahraničí. Případové studie by mohly tvořit součást podkladových studijních materiálů i školení.